

K R O N I K A

VILNIAUS VALSTYBINIO V. KAPSUKO UNIVERSITETO
FILOLOGIJOS FAKULTETO MOKSLINIŲ LAIPSNIŲ TEIKIMO TARYBOJE

1971 m. vasario 18 d. VVU Lietuvių literatūros katedros docentas Donatas Sauka apgynė filologijos mokslų daktaro disertaciją „Lietuvių tautosakos savitumas ir meninė vertė“.

Oficialūs oponentai: LTSR MA akademikas, prof. filol. m. dr. K. Korsakas, filol. m. dr. V. Zaborskaitė, filol. m. dr. L. Gineitis. Disertaciją recenzavo Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto Lietuvių ir užsienio literatūros katedra, atsiliepiamą atsiuntė Latvijos TSR MA Kalbos ir literatūros instituto vyresnieji moksliniai bendradarbiai filol. m. kandidatai A. Ancelānė ir O. Ambainis.

Doc. D. Saucos darbą¹ visi recenzantai įvertino kaip savitai ir kūrybiškai parašytą aukšto mokslinio lygio folkloristikos veikalą. Jame pirmą kartą lietuvių tautosakos moksle (kaip kuriais atžvilgiais ir pasaulinės folkloristikos mastu) į poetinę liaudies kūrybą pažvelgiama sintetišku, apibendrinančiu žvilgsniu, sprendžiamos pagrindinės teorinės folkloro problemos. Darbe naudojamos ne tik folkloristikos mokslo, bet ir literatūros mokslo bei estetikos naujausiomis koncepcijomis, neišleidžiant iš akių ir istorinio požiūrio į tautosakos formavimosi aplinkybes bei jos vaidmenį socialiniame gyvenime. Tačiau svarbiausias dėmesys studijoje nukreiptas į estetinį tautosakos vertingumą, ieškoma jos savitumo ištakų, nacionalinės specifikos bruožų. Anot oficialios oponentės dr. V. Zaborskaitės, disertacijos rezultatai „nusako tokius sunkiai apčiuopiamus dalykus, kaip lietuviškasis lyrizmas arba lietuvių folklore atsiskleidžianti dvasinių išgyvenimų plotmė, iš kitos pusės, sakytume, aktualizuoja folklorą kaip kultūros vertybę, atskleidžiančią jame glūdinčias idėines ir menines sugestijas, kurių gali patirti dabarties žmogus iš kontaktų su liaudies kūryba“.

Darbe remiamasi visais tautosakos žanrais, nors pagrindine lietuvių tautosakos dalimi autorius laiko dainas. Mokslininkas pateikia visų tautosakos žanrų estetinę charakteristiką, atskirų tautosakos kūrinų įvairiapusę analizę. Lietuvių liaudies kūrybos savitumą disertantas išryškina, žvelgdamas į pasaulinį folkloro kontekstą. Autorius nesitenkina įvairių tautų (rusų, latvių, baltarusių, ukrainiečių, lenkų, čekų, slovakų, rumunų, moldavų, vokiečių, estų, suomių ir kt.) ir lietuvių tautosakoje užtinkamų atskirų momentų palyginimu, o iškelia skirtības, savitus bruožus ar analogijas. Ypač vaisingai tokių lyginimų keliu atskleidžiamas lietuvių liaudies dainų savitumas. Pasakojamose tautosakoje iškeliami daugiau bendrų momentų, būdingų įvairių tautų folklore, tačiau ir čia disertantas yra pastabus kiekvienam savitam motyvui, kurį apsprendžia specifinės tautos gyvenimo sąlygos, psichologija, etika.

Sprendamas tautosakos meninės vertės problema, tyrinėtojas ypač atkreipė dėmesį į kūrėjo individualybę. Tai leido studijos autoriui į tautosaką pažvelgti kaip į nevienalytę meniniu atžvilgiu visumą, kurioje yra daug skirtingo lygio kūrinių, panašiai kaip ir individualiojoje kūryboje. Šis disertacijos momentas yra reikšmingas ne tik folkloristikai, bet ir literatūros mokslui.

Doc. D. Saucos disertacija, pirmoji mūsų tautosakos moksle sintetiškai ir giliai teoriškai paliesdama svarbiausias lietuvių liaudies kūrybos estetinio vertingumo ir savitumo problemas, akad. prof. dr. K. Korsako teigimu, „žadina kūrybinę mūsų folkloristikos mintį, iškelia daug diskusinių klausimų, skatina tolimesnį jų svarstymą bei sprendimą“.

¹ Jis išleistas atskira knyga: D. S a u k a, Tautosakos savitumas ir vertė, V., 1970.

1971 m. gegužės 20 d. Siauliu K. Preikšo pedagoginio instituto Lietuvių literatūros katedros vedėjas Jonas Linkevičius apgynė filologijos mokslų kandidatę disertaciją „Tarybinė lietuvių vaikų poezija 1940—1970“. Darbo vadovas — filol. m. k. V. Kubilius.

Oficialūs oponentai: filol. m. dr. V. Zaborškaitė ir filol. m. k. J. Lankutis. Disertaciją recenzavo Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto Lietuvių ir užsienio literatūros katedra, atsiliepimus atsiuntė Mokyklų mokslinio tyrimo instituto Lietuvių kalbos ir literatūros sektorius, VVU Kauno vakarinio fakulteto Lietuvių kalbos ir literatūros katedra.

J. Linkevičiaus disertacijoje aptariama vaikų poezijos specifika, pateikiama išsami lietuvių tarybinės vaikų poezijos raidos analizė, nagrinėjamos žanrų bei stilius formavimosi problemos. Lietuvių vaikų poezija nagrinėjama visos tarybinės vaikų poezijos kontekste, neatsiejama nuo bendros lietuvių poezijos raidos. Nors disertacija ir apima gana ilgą laikotarpį

(1940—1970 m.) bei gausią medžiagą, tačiau ji nėra vien tik apžvalginė. Monografiniai skyriai apie S. Nėries, E. Mieželaičio, K. Kubilinsko vaikų poeziją leido autoriui paanalizuoti geriausius vaikų poezijos reiškinius, ryškiausiai nusakančius atskiriems laikotarpiams būdingas geriausios vaikams skirtos kūrybos tendencijas. Šie skyriai, išryškindami pagrindines tarybinės lietuvių vaikų poezijos raidos gaires, praturtino ir minėtų poetų kūrybos vaizdą.

Visų recenzentų nuomone, J. Linkevičiaus disertacija yra vertingas įnašas į literatūros mokslą. Disertantas parodė gerą literatūrinę nuovoką, mokslinį brandumą, sugebėjimą sistemingai ir taikliai analizuoti tiek atskirų poetų, tiek įvairių laikotarpių vaikų poeziją. Neišleisdamas iš akiračio specifinių vaikų poezijos savybių, disertantas atmeta siaurai didaktinius jos vertinimo kriterijus, pagrindiniu kriterijum laikydamas meniškumą, esteti-
nį veiksmingumą.

Disertacijos tema yra skelbta straipsnių².

V. Bagdonavičius

VILNIAUS VALSTYBINIO V. KAPSUKO UNIVERSITETO LIETUVIŲ LITERATŪROS KATEDROJE

1970 m. gruodžio 9 d. Anykščiūose įvyko miesto vykdomojo komiteto, literatūrinio muziejaus ir universiteto literatų būrelio suorganizuotas rašytojos Br. Buivydaitės 75-erių metų sukakties minėjimas. Apie rašytojos gyvenimą ir kūrybą gausiems jos mokiniais ir talentu gerbėjams papasakojo universiteto darbuotojas V. Kuzmickas. Universiteto literatai perskaitė turiningą literatūrinę kompoziciją, paruoštą pagal Br. Buivydaitės kūrybą.

1971 m. sausio 12 d. universiteto Kolonų salėje įvyko Lietuvių literatūros katedros profesorius Jurgio Lebedžio atminimo vakaras. Vakaro pradžioje Kon-

servatorijos vokalinis ansamblis atliko senosios klasikinės muzikos kūrinius, skambėjo M. Daukšos prakalbos žodžiai, V. Mykoliaičio-Putino eilės, skaitomos studentų liuanistų.

Apie J. Lebedžio asmenybės bruožus kalbėjo prof. V. Mažiulis, nuopelnus kalbos mokslui nušvietė doc. J. Pikikilingis. Mokslinę profesoriaus tradiciją apibūdino filol. m. kand. A. Jovaišas, mokslinio darbo principus aptarė filosofas K. Stoškus. J. Lebedžio jaunystę prisiminė jo bičiulis J. Vaičiūnas. Mokytoja L. Abraitytė kalbėjo apie profesorių pedagogą.

Profesoriaus atminimui skirtus eilėraščius skaitė studentės O. Rasiukevičiūtė, N. Miliauskaitė, buvę J. Lebedžio studentai poetai M. Martinaitis, J. Vaičiūnaitė, S. Geda, O. Baliukonytė. Vakara užbai-

² Apie tarybinės vaikų poezijos specifiką, „Literatūra“, t. IX, V., 1967; S. Nėries literatūrinės pasakos lietuvių vaikų poezijoje, „Literatūra“, t. XI(1), V., 1969; E. Mieželaičio kūriniai vaikams. Mokymo priemonė studentams neakivaizdininkams, Siauliai, 1969; S. Nėries poemos vaikams, kn.: Mokytojo liuanisto darbo klausimai, Kaunas, 1968; Dosni poetinio medžio šaka, „Pergalė“, 1969, Nr. 10; Scenai skirta poezija, „Pergalė“, 1966, Nr. 4.

gė universiteto kino metraštis, skirtas profesorius J. Lebedžio atminimui bei Lietuvos kino studijos dokumentinis filmas apie Tolminkiemio kasinėjimus.

*

1971 m. vasario 27 d. įvyko tradicinis universiteto literatų konkursas, skirtas LKP XVI ir TSKP XXIV suvažiavimui. Ziuri (pirmininkas M. Sluckis, nariai: doc. V. Areška, vyr. dėst. M. Bieliauskienė, J. Mikelniskas, dėst. E. Bukelienė, doc. D. Sauka, doc. A. Sprindis) už prozą pirmąją vietą paskyrė I. Gansiniauskaitę, antrąją — D. Mušinskui. Geriausiais poetais pripažinti N. Miliauskaitė (I), P. Plėtaitė (II), G. Cieškaitė (III), A. Jankauskytė (III), J. Daniliauskas (III). Paskatinamosiomis premijomis pažymėti H. Olbutas, K. Rastenis ir V. Idaitė.

Vakaro metu savo kūrybą skaitė kurso laureatai, tapybos ir grafikos darbus eksponavo Dailės instituto studentai. B. Grincevičiūtė padainavo kelias lietuvių liaudies dainas. L. Noreika pradžiuogino meninio žodžio mylėtojus.

*

1971 m. kovo mėnesį lituanistai susitiko su LKP XVI suvažiavimo delegatu LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministru H. Zabuliu. Lituanistų šefas papasakojo apie suvažiavimo darbą, apie partijos politiką ekonomikos, kultūros srityse, atsakė į klausimus.

1971 m. kovo 17–20 dienomis universitete vyko XXIII studentų mokslinė konferencija. Lietuvių literatūros sekcijoje (vad. doc. D. Sauka) buvo perskaityti 6 pranešimai įvairiais prozos, poezijos, dramaturgijos, tautosakos klausimais. Pirmoji vieta už darbą „Patarlių kataloginiai principai“ atiteko IV k. st. R. Sliogeritei (moksl. vad. doc. D. Sauka). Antroji — IV k. st. E. Sventickui už pranešimą „Sablona pirmuose A. Baltakio ir Just. Marcinkevičiaus eilėraščiuose“ (moksl. vad. doc. D. Sauka). Trečia vieta skirta III k. st. S. Beržinio darbui „Juozo Grušo dramos Lietuvos teatruose“ (moksl. vad. doc. P. Cesnulevičiūtė).

Respublikinėje studentų mokslinių darbų apžiuroje pirmoji vieta paskirta V k. st. P. Skirmantui už darbą „Poetinės kal-

bos garsyno kiekybinės ypatybės. ir jų interpretacija“ (moksl. vad. doc. J. Girdzijauskas). (Pirmoji vieta P. Skirmantui atiteko ir lietuvių kalbos sekcijoje.) Antroji vieta skirta diplomanto J. Pociaus darbui „Stiliaus klausimai XX a. I pusės lietuvių literatūrinėje kritikoje“ (moksl. vad. doc. J. Girdzijauskas). Paskatinimo nuspelnė V k. st. E. Sventicko darbas „Sablona pirmuosiuose A. Baltakio ir Just. Marcinkevičiaus eilėraščiuose“ (moksl. vad. doc. D. Sauka).

*

1971 m. balandžio 3 d. Kolonų salėje įvyko Just. Marcinkevičiaus kūrybos vakaras. Gausiai auditorijai poetas skaitė savo naujausią kūrinį „Katedra“.

*

1971 m. balandžio 7 d. universitete buvo paminėtos proletarinio poeto Juliaus Janonio 75-osios gimimo metinės. Apie J. Janonio asmenį kalbėjo doc. V. Areška, apie poeto pilietinę tradiciją — J. Macevičius, taip pat paskaitęs savo naujų eilių. J. Janonio revoliucinę veiklą, jos ryšį su kūryba nušvietė poeto jaunystės draugas, revoliucinio judėjimo dalyvis S. Brašiškis. J. Janoniu skirtą eilėraščių paskaitė N. Blaževičiūtė, revoliucinės lyrikos kompoziciją — universiteto skaitovai. Naują programą parodė universiteto etnografinis ansamblis.

*

Spalio mėnesį universitete viešėjo prof. A. J. Greimas. Gausiai auditorijai jis skaitė paskaitas „Bendrosios semiotikos problemos“ ir „Iš lietuvių mitologijos“, susitiko su Lietuvių kalbos bei Literatūros katedrų dėstytojais.

*

Lapkričio mėnesį įvyko tradicinis lituanistų susitikimas su savo šefu — LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministru H. Zabuliu. Prof. H. Zabulis kalbėjo apie lituanistikos laimėjimus, jos nacionalines bei internacionalines problemas.

1971 m. lietuvių literatūros katedros dėstytojai aktyviai reiškėsi spaudoje, skaitė paskaitas. Įvairios lietuvių literatūros problemos bei klausimai nagrinėjami doc. V. Areškos, dėst. E. Bukelienės straipsniuose, recenzijose. Doc. V. Areška, doc. P. Česnulevičiūtė, doc. L. Lisen-

kaitė, doc. D. Sauka, dėst. E. Bukelienė buvo radijo laidų ciklo „Į pagalbą stojantiešiai“ lektoriai, skaitė paskaitas apie lietuvių poeziją, prozą, dramaturgiją, tautosaką, socialistinio realizmo metodą, grožinio kūrinio turinio ir formos santykį.

V. Daujotytė

VILNIAUS VALSTYBINIO PEDAGOGINIO INSTITUTO LIETUVIŲ IR UŽSIENIO LITERATŪROS KATEDROJE

1971 m. balandžio mėn. 10 d. Lietuvių kalbos ir literatūros fakultetas paminėjo lietuvių proletarinio poeto Juliaus Janonio 75-erių metų sukaktį. Pranešimą perskaitė poetas J. Macevičius, studentai atliko publicistinį montажą J. Janonio gyvenimo ir poezijos motyvais. Minėjime dalyvavo svečiai — Tarybinės partinės mokyklos klausytojai ir 23-osios vidurinės mokyklos mokiniai.

Balandžio mėnesį institute įvyko Literatūros kritikos būrelio suorganizuotas poezijos vakaras, kuriame kalbėjo ir savo kūrybą skaitė poetai Alb. Bernotas, M. Martinaitis, A. Maldonis, E. Matuzevičius ir kiti.

Jaunieji literatai savo jėgas išbandė tradiciniame konkurse — „Literatūrinis ruđuo 1971“. Žiuri — pirmininkas poetas M. Martinaitis, nariai — doc. D. Judelevičius, doc. I. Veisaitė, prof. V. Zaborskaitė premijavo gabiliausius: lituanistus N. Lietuvninkaitę (I premija), Alf. Pakėną (II premija), istorikus M. Glinšką ir Alf. Eidintą (III premija). Konkurso rezultatų aptarime dalyvavo ir mintimis apie literatūrą pasidalijo rašytojai Vyt. Bložė ir J. Aputis.

Lapkričio mėn. 23—28 d. institute viešėjo Vroclavo universiteto Polonistikos instituto direktorius prof. dr. C. Hernas ir doc. dr. A. Bereza. Polonistams ir lituanistams jie skaitė paskaitas apie baroką lenkų literatūroje ir naujausią lenkų dramaturgiją.

Gruodžio mėn. 1 d. įvyko susitikimas su filol. m. dr. D. Sauka, kuris aptarė pagrindines šių dienų lyrikos tendencijas.

Lietuvių ir užsienio literatūros katedra ir toliau palaiko glaudžius ryšius su respublikos vidurinėmis mokyklomis.

Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų parengtos ir išleistos metodinės prie-

monės: A. Auryla, Eilėdaros nagrinėjimo vidurinėje mokykloje pratimai ir L. Ruseckienė, J. Janonio kūrybos nagrinėjimo vidurinėje mokykloje probleminės užduotys.

Ukmergės rajono lietuvių kalbos ir literatūros sekcijos nariai išklauė doc. D. Judelevičiaus paskaitą „Modernizmo srovės Vakarų Europos literatūroje ir jų raida XX a. pirmojoje pusėje“.

Sausio mėnesį Kaune įvykusioje mokslinėje metodinėje konferencijoje respublikos mokytojus pranešimus skaitė dėstytojai V. Auryla, J. Riškus ir aspirantė L. Ruseckienė.

TSRS Svetimo ministerijos Literatūros mokslinėje metodinėje taryboje apie vaikų literatūros mokymosi priemones, skirtas Sąjungos pedagoginių institutų studentams, kalbėjo doc. V. Auryla.

TSRS Rašytojų sąjungos junginiame Lietuvių literatūros ir Meninio vertimo tarybų posėdyje, įvykusiame Maskvoje lapkričio mėn. 27 d., S. Nėries vertimus į rusų kalbą aptarė doc. D. Judelevičius.

Respublikinėje mokslinėje konferencijoje, skirtoje ideologinio darbo problemoms, pranešimą skaitė doc. A. Vaitiekūnienė. Pranešimo tema „TSKP XXIV suvažiavimas ir literatūros dėstyto uždaviniai“.

Balandžio mėn. 15—16 d. įvyko XXVI Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto studentų mokslinė konferencija. Lietuvių literatūros sekcijoje (vadovas doc. J. Riškus) išklausti šie pranešimai: D. Kupstaitė „Daukanto „Būdo“ žmogus“ (moksl. vad. doc. J. Riškus), A. Bružaitė „Metafora kaip sistema Vaižganto „Pragiedruliuose““ (moksl. vad. doc. A. Vaitiekūnienė), S. Mickevičiūtė „Romantizmas Satrijos Raganos kūryboje“ (moksl. vad. doc. A. Vaitiekūnienė), V. Zukaitytė „Mokomieji literatūriniai kino filmai ir jų

panaudojimas literatūros pamokose“ (moksl. vad. doc. V. Auryla), A. Kubiliūtė „Personажų charakteristika lietuvių liaudies vestuvinėje dramoje“ (moksl. vad. prof. Z. Slaviūnas), J. Zilionis „Poezijos nagrinėjimas IX klasėje probleminiu aspektu“ (moksl. vad. doc. V. Auryla ir asp. L. Ruseckienė).

Respublikinėje studentų mokslinių darbų apžiuroje trečioji vieta paskirta IV kurso studentei A. Kubiliūtei už darbą „Vaidybiniai draminiai elementai tradicinėse lietuvių liaudies vestuvėse“ (moksl.

vad. prof. Z. Slaviūnas). Iš literatūros dėstymo metodikos tyrinėjimų pirmoji premija paskirta IV kurso studentui J. Zilioniui už darbą „Poezijos nagrinėjimas, panaudojant probleminio mokymo elementus, vidurinės mokyklos IX—XI klase“ (moksl. vad. asp. L. Ruseckienė) ir trečioji premija taip pat IV kurso studentei V. Žukaitytei už darbą „Mokomųjų literatūrinių kino filmų panaudojimas lietuvių literatūros pamokose“ (moksl. vad. doc. V. Auryla).

I. Jurgaitienė

SIAULIŲ K. PREIKŠO PEDAGOGINIO INSTITUTO LIETUVIŲ LITERATŪROS KATEDROJE

1971 m. kovo mėn. Siaulių K. Preikšo pedagoginiame institute įvyko susitikimas su „Vagos“ leidyklos darbuotojais. Susitikime kalbėjo leidyklos direktorius J. Cekys, verstinės literatūros redakcijos vedėja E. Stravinskienė, SPI Lietuvių literatūros katedros vedėjas J. Linkevičius, doc. B. Pranskienis, LTSR nusipelnęs mokytojas J. Adomaitis.

1971 m. gegužės 5—6 d. vyko SPI XV studentų mokslinė konferencija. Lietuvių literatūros sekcijoje išklausti trys pra-

nešimai: Z. Liolaitė „Satyra ir jumoras J. Baltušio „Parduotose vasarose“ (moksl. vad. vyr. dėst. V. Ramonaitė), R. Žėglaitytė „Piemenuko tema J. Baltušio kūryboje“ (moksl. vad. V. Ramonaitė), A. Pladukaitė „Zemaitės charakterių kūrimo būdai“ (moksl. vad. doc. B. Pranskienis).

1971 m. gegužės 21 d. SPI Lietuvių literatūros katedros dėstytojai ir studentai Kaune susitiko su dramaturgu J. Grušu, lankėsi literatūriniuose muziejuose.

Z. Prosevičienė

Научные труды высших учебных заведений Литовской ССР
ЛИТЕРАТУРА XVI (1)

Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai
LITERATŪRA XVI (1)

Redaktorė J. Kardelytė
Viršelis dailininko A. Kubiliaus
Meninis redaktorius V. Jurkūnas
Techninė redaktorė V. Cečytė
Korektorės: I. Burnelytė, A. Šulgaitė

Duota rinkti 1973.X.19. Pasirašyta spausdinti 1974.X.23. LV 06328.
Popierius: spaudos Nr. 1, form. 70×90^{1/16}. 15,5 sp. l., 11,91 apsk. l. l.

Tiražas 500 egz. Kaina 75 kp.

Leidykla „Mintis“, Vilnius, Sierakausko g. 15.
Spausdino Valst. K. Poželos sp., Kaunas, Gedimino g. 10. Užsak. Nr. 1501.